



Briselē, 22.11.2017.
COM(2017) 800 final

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS

2018. gada budžeta plāna projekti: vispārējs izvērtējums

Kopsavilkums

Šajā paziņojumā ir apkopots Komisijas novērtējums attiecībā uz 2018. gada budžeta plāna projektiem (BPP), ko iesniegušas astoņpadsmit eurozonas dalībvalstis (EZ-18, izņemot Grieķiju, kurai piemēro ESM makroekonomikas korekciju programmu). Austrija un Vācija iesniedza *nemainīgas politikas scenārija* plānus, jo to valdībām iesniegšanas brīdī nebija pilnas budžeta pilnvaras. Spānija iesniedza *nemainīgas politikas scenārija* plānu sakarā ar kavēšanos budžeta procesā. Komisija saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 473/2013 ir novērtējusi dalībvalstu budžeta plānu projektus un vispārējo budžeta stāvokli un fiskālo nostāju eurozonā kopumā.

Vispārējais izvērtējums attiecībā uz 2018. gada BPP un fiskālo nostāju eurozonā kopumā ir šāds.

1. Dalībvalstu un Komisijas pēc pavasara pārskatītās prognozes paredz ievērojami lielāku izaugsmi. Ekonomikas izaugsmei pārsniedzot potenciālo vērtējumu, kopējā starpība starp potenciālo un faktisko ražošanas apjomu 2017. gadā ir vēl vairāk samazinājusies, un paredzams, ka 2018. gadā tā kļūs pozitīva. Tomēr eurozonas atveseļošanas raksturo dažas netipiskas iezīmes: neliela pamatinflācija un algu pieaugums, kas neatspoguļo darba tirgus uzlabojumus, par ko liecina standarta darba tirgus rādītāji, lielais tekošā konta pārpalikums un, kaut arī situācija šajā jomā uzlabojas, ilgstošais ieguldījumu trūkums.
2. Dalībvalstu plāni norāda uz to, ka kopējais nominālais budžeta deficīts turpinās samazināties saistībā ar cikliskiem uzlabojumiem. Saskaņā ar Komisijas 2017. gada rudens prognozi eurozonas budžeta deficīts ir samazinājies no 1,6 % no IKP 2016. gadā līdz 1,1 % 2017. gadā. 2018. gadā dalībvalstu plānu īstenošanas rezultātā nominālais deficīts būtu 0,9 % no IKP eurozonā, ko apstiprina arī Komisijas prognoze.
3. BPP īstenošana samazinātu eurozonas parāda attiecību no 88 % no IKP 2017. gadā līdz nedaudz vairāk kā 86 % 2018. gadā, pateicoties cikliskai augšupejai un nemainīgi zemām procentu likmēm. Saskaņā ar Komisijas prognozi pirmšķietami nav paredzams, ka Beļģija un Itālija atbildīs parāda samazināšanas atsaucēs vērtībai vai nu 2017., vai 2018. gadā. Tas pats attiecas arī uz Franciju, kurai pārmērīga deficīta savlaicīgas un ilgtspējīgas korekcijas gadījumā no 2018. gada piemērotu pārejas noteikumu par parādu.
4. Pēc nebūtiskiem strukturāliem uzlabojumiem 2017. gadā BPP saskan ar nelielu eurozonas strukturālā deficīta pieaugumu 2018. gadā 0,1 % apmērā no IKP, savukārt jaunākajās stabilitātes programmās joprojām tika plānots uzlabojums 0,2 % apmērā no IKP kopumā. Komisija arī prognozē 0,1 procentpunkta pieaugumu eurozonā 2018. gadā. Tas tomēr neuzrāda būtiskas atšķirības starp Komisijas prognozi un BPP atsevišķām dalībvalstīm.
5. Attiecībā uz fiskālo korekciju uzbūvi dalībvalstis paredz mērenu cikliski koriģētas izdevumu attiecības samazināšanos. Šīs tendences pamatā ir samazinātie procentu izdevumi (-0,1 % apmērā no IKP), kā arī nedaudz lēnāks primāro izdevumu pieaugums salīdzinājumā ar potenciālo pieaugumu. Lai paātrinātu parāda

samazināšanu, būtu jāizmanto negaidīti zemie procentu izdevumi. Plānots, ka publisko ieguldījumu apjoms pēc stabilā krituma laikposmā no 2010. gada līdz 2016. gadam 2018. gadā nedaudz pieaugs. Paredzams, ka ieņēmumu attiecība samazināsies saistībā ar ieņēmumus samazinošiem pasākumiem (-0,1 % apmērā no IKP), kā arī ieņēmumu samazinājumu (-0,2 % apmērā no IKP).

6. Eurozonas fiskālā nostāja, ko mēra ar izmaiņām kopējā strukturālajā bilancē, 2018. gadā kopumā būs neitrāla. Salīdzinājuma ar strukturālo līdzsvaru strukturālā *primārā* bilancē liecina par nedaudz ekspansīvāku fiskālo nostāju 2018. gadā, jo tajā nav iekļauts pastāvīgais procentu izdevumu samazinājums. Arī diskrecionārā fiskālā konsolidācija, kas ir Stabilitātes un izaugsmes paktā noteiktajam izdevumu etalonkritērijam līdzīgs rādītājs, liecina par nedaudz ekspansīvāku fiskālo nostāju 2017. un 2018. gadā gan saskaņā ar BPP, gan pamatojoties uz Komisijas prognozi.
7. Ņemot vērā pašreizējo ekonomikas atlabšana eurozonā, ko raksturo dažas netipiskas iezīmes, no krīzes mantotie parādi un sagaidāmā ECB iegādāto aktīvu pārkalibrēšana, piemērota šķiet kopumā neitrāla fiskālā nostāja eurozonas kopējā līmenī.
8. Kopējā situācija neuzrāda būtiskas atšķirības starp dalībvalstīm, no kurām dažas saskaras ar nepieciešamību veikt konsolidāciju, savukārt citām valstīm ir zināmas fiskālās manevrēšanas iespējas. Tādējādi ir vajadzīga diferencēta pieeja attiecībā uz valstu fiskālo politiku, lai panāktu līdzsvaru starp ekonomikas stabilizēšanas mērķi un publisko finanšu ilgtermiņa ilgtspējas nodrošināšanu.
9. Kopumā joprojām pastāv lielas atšķirības dalībvalstu nostājā pret budžeta vidēja termiņa mērķiem (VTM). Saskaņā ar Komisijas prognozi sešas eurozonas dalībvalstis sasniegs (Lietuva) vai pārsniegs (Kipra, Vācija, Luksemburga, Malta un Nīderlande) savus VTM 2017. gadā. Ir paredzams, ka tie visi saglabāsies nemainīgi 2018. gadā, lai gan dažus no tiem plānots izmantot fiskālās manevrēšanas vajadzībām. Saskaņā ar tās *nemainīgas politikas scenāriju* BPP ir paredzams, ka arī Vācijā daļēji izmantos savas fiskālās manevrēšanas iespējas. Tiek prognozēts, ka Īrija 2018. gadā sasniegs savus VTM, savukārt Slovākijā ir paredzams būtisks progress virzībā uz to. Tajā pašā laikā attiecībā uz dažām dalībvalstīm, kuras joprojām ir tālu no savu VTM īstenošanas, Komisijas prognoze neparedz nekādus būtiskus uzlabojumus (Spānija, Itālija, Portugāle, Slovēnija) vai pat paredz strukturālā līdzsvara pasliktināšanos (Beļģija, Francija). Izņemot Slovēniju, tās ir arī dalībvalstis ar vislielāko parāda attiecību.
10. Ar mērķi līdzsvarot stabilizācijas vajadzības ar iespējamām ilgtspējas problēmām Komisija var īstenot savu rīcības brīvību, izvērtējot atkāpšanos no prasītās fiskālās korekcijas. Konkrētāk, Komisija secināja, ka fiskālu korekciju, kas atkāpjas no noteiktajām prasībām, var uzskatīt par atbilstošu attiecībā uz Itāliju un Slovēniju, ja minētās valstis 2018. gadā efektīvi nodrošinās šādu fiskālo korekciju. Tomēr šķiet, ka saskaņā ar Komisijas prognozi šāda korekcija nav īstenota.

Komisijas novērtējumu par atsevišķu dalībvalstu plāniem var apkopot šādi.

Nevienā BPP attiecībā uz 2018. gadu nav konstatēta īpaši ievērojama neatbilstība Stabilitātes un izaugsmes pakta (SIP) prasībām. Tomēr vairākos gadījumos Komisija uzskata, ka plānotā fiskālā korekcija ir nepietiekama vai varētu būt nepietiekama SIP prasību izpildei.

Par sešpadsmit valstīm, uz kurām attiecas SIP preventīvā daļa:

– attiecībā uz sešām valstīm (**Vāciju, Lietuvu, Latviju, Luksemburgu, Somiju un Nīderlandi**) ir konstatēts, ka BPP **atbilst** SIP prasībām attiecībā uz 2018. gadu;

– attiecībā uz piecām valstīm (**Igauniju, Īriju, Kipru, Maltu un Slovākiju**) ir konstatēts, ka BPP **visumā atbilst** SIP prasībām attiecībā uz 2018. gadu. Šo valstu gadījumā plāni varētu izraisīt zināmas novirzes no katras valsts VTM vai no korekcijām šo mērķu sasniegšanai;

– attiecībā uz piecām valstīm (**Beļģiju, Itāliju, Austriju, Portugāli un Slovēniju**), ir konstatēts, ka to BPP ir **ar neatbilstības risku** SIP prasībām attiecībā uz 2018. gadu. Šo dalībvalstu BPP varētu izraisīt būtisku novirzi no korekcijas virzībā uz attiecīgo VTM. Attiecībā uz **Beļģiju** un **Itāliju** tiek prognozēta arī neatbilstība parādsaistību samazināšanas etalonrādītājam.

Par divām valstīm, uz kurām attiecas SIP korektīvā daļa (t. i., pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūra):

– attiecībā uz **Franciju**, uz kuru no 2018. gada un turpmāk varētu attiekties preventīvā daļa, ja laicīgi un palieloši netiks panāktas pārmērīgā budžeta deficīta korekcijas, tika konstatēts, ka BPP ir **ar neatbilstības risku** SIP prasībām attiecībā uz 2018. gadu, jo Komisijas prognozē 2017. gadam paredzēta ievērojama novirze no prasītās korekcijas virzībā uz VTM un neatbilstība parādsaistību samazināšanas etalonrādītājam 2018. gadā;

– attiecībā uz **Spāniju** ir konstatēts, ka BPP **visumā atbilst** SIP prasībām attiecībā uz 2018. gadu, jo Komisijas 2017. gada rudens prognozē paredzēts, ka nominālais budžeta deficīts būs zem Līgumā noteiktās atsauces vērtības 3 % apmērā no IKP 2018. gadā, kaut arī tiek prognozēts, ka nominālais budžeta deficīts netiks sasniegts un fiskālais stimulants ir lielā mērā nepietiekams salīdzinājumā ar ieteikto līmeni.

1. Ievads

ES tiesību aktos ir paredzēts, ka ikviena eurozonas dalībvalsts līdz 15. oktobrim Komisijai iesniedz savu budžeta plāna projektu (BPP) par nākamo gadu – ar mērķi uzlabot valstu fiskālās politikas koordinēšanu ekonomikas un monetārajā savienībā.¹

Ikvienā šādā plānā ir sniegts kopsavilkums par budžeta projektu, ko attiecīgās valsts valdība iesniedz valsts parlamentam. Komisija par katru plānu sniedz atzinumu, kurā novērtē, vai tas atbilst attiecīgās dalībvalsts saistībām, kas izriet no Stabilitātes un izaugsmes pakta (SIP).

Turklāt Komisija sniedz vispārēju izvērtējumu par visas eurozonas budžeta stāvokli un perspektīvām.

Saskaņā ar šīs “divpakas” regulu noteikumiem astoņpadsmit eurozonas dalībvalstīm (turpmāk EZ-18 vai “eurozona”)² bija līdz 16. oktobrim Komisijai jāiesniedz savs BPP par 2018. gadu³. Grieķijai, kurai piemēro ESM makroekonomikas korekciju programmu, plāns nav jāiesniedz, jo minētā programma jau paredz ciešu fiskālo uzraudzību.

Saskaņā ar “divpakas” rīcības kodeksa norādēm Austrija un Vācija iesniedza nemainīgas politikas scenārija BPP, jo pēc neseno notikušajām vēlēšanām šīm dalībvalstīm ir tikai pagaidu valdības bez pilnām budžeta pilnvarām⁴. Ir paredzēts, ka tad, kad nākamās valdības sāks pildīt savus pienākumus, tās iesniegs pilnu BPP. Arī Spānija ir iesniegusi nemainīgas politikas scenārija BPP, jo centrālās valdības un sociālā nodrošinājuma budžeta apstiprināšanas procedūra nav pabeigta ierastajā grafikā. Pilnu BPP ir paredzēts iesniegt pēc iespējas drīz.

Komisijas atzinumā tiek ievērota dalībvalstu kompetence budžeta jomā, tomēr vienlaikus tajā ir sniegtas pierādījumos balstītas politikas konsultācijas, it īpaši valstu valdībām un parlamentiem, lai atvieglotu budžeta projektu novērtēšanu attiecībā uz to atbilstību ES fiskālajiem noteikumiem. “Divpaka” paredz vispusīgu instrumentu kopumu vispārsvārīgu ekonomikas un budžeta politikas jautājumu risināšanai eurozonā, kā paredzēts Līgumā.

Turklāt Padome 2015. gada jūlijā aicināja Eurogrupu uzraudzīt un koordinēt eurozonas dalībvalstu fiskālo politiku un fiskālo nostāju eurozonā kopumā, lai nodrošinātu izaugsmi veicinošu un diferencētu fiskālo politiku.⁵ Padome, neskarot SIP prasību ievērošanu, ir ieteikusi eurozonas dalībvalstīm “koordinēt fiskālo politiku, lai nodrošinātu, ka eurozonas kopējā fiskālā nostāja atbilst ilgtermiņa riskiem un cikliskajiem apstākļiem”.

¹ Kā noteikts Regulā (ES) Nr. 473/2013 par kopīgiem noteikumiem budžeta plānu projektu uzraudzībai un novērtēšanai un pārmērīga budžeta deficīta novēršanai eurozonas dalībvalstīs. Tā ir viena no divām regulām tā dēvētajā “divpakā”, kas stājās spēkā 2013. gada maijā.

² Tāpēc šā paziņojuma atlikušajā daļā atsaucas uz eurozonu nozīmē visas eurozonas dalībvalstis, izņemot Grieķiju.

³ Tā kā iesniegšanas termiņš – 15. oktobris – 2017. gadā bija svētdiena, saskaņā ar piemērojamām tiesību normām to termiņš tika pagarināts līdz pirmdienai, 2017. gada 16. oktobrim.

⁴ “Specifikācijas par divu tiesību aktu kopuma īstenošanu un Pamatnostādnes par budžeta projektu plānu, ekonomikas partnerības programmu un parāda vērtspapīru emisijas ziņojumu formātu un saturu”, ko ECOFIN apstiprināja 2013. gada 9. jūlijā un grozīja 2014. gada 7. novembrī, ir pieejamas šeit: http://ec.europa.eu/economy_finance/economic_governance/sgp/pdf/coc/2014-11-07_two_pack_coc_amended_en.pdf

⁵ Padomes 2015. gada 14. jūlija ieteikums par to, kā īstenot to dalībvalstu, kuru valūta ir euro, ekonomikas politikas vispārējās pamatnostādnes (OV C 272, 18.8.2015., 100. lpp.).

Komisija 2016. gada novembrī ierosināja atjauninātu ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku, kuru ES līderi apstiprināja Eiropadomes 2017. gada 9. un 10. marta sanāksmē un kuru Padome pieņēma 2017. gada 21. martā⁶. Šis ieteikums ir Komisijas novērtējuma stūrakmens. Eiropas pusgada ikgadējā cikla ietvaros Komisija kopā ar šo dokumentu kopumu ierosina arī jaunu ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku 2018. un 2019. gadam⁷.

Padome 2017. gada jūlijā pieņēma konkrētām valstīm adresētus ieteikumus, uzsverot Komisijas plānoto attieksmi pret dalībvalstīm, kurās matrica norāda uz fiskālo korekciju 0,5 % apmērā no IKP vai vairāk⁸. Apsvērumos ir norādīts, ka 2018. gada budžeta plāna projekta izvērtējumā un turpmākajā 2018. gada budžeta rezultātu izvērtējumā būs pienācīgi jāņem vērā mērķis sasniegt fiskālu nostāju, kura sekmē gan to, ka tiek nostiprināta pašreizējā ekonomikas atveseļošanās, gan nodrošināta dalībvalstu publisko finanšu ilgtspēja. Šajā kontekstā Padome atzīmēja, ka Komisija plāno veikt vispārēju izvērtējumu saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1466/97, jo īpaši ņemot vērā ciklisko situāciju dalībvalstī.

Šis paziņojums tiek sniegts divējādā nolūkā. Pirmkārt, tas sniedz kopainu par budžeta politiku eurozonas mērogā, balstoties uz horizontālu novērtējumu par iesniegtajiem BPP. Šis vērtējums ir līdzīgs stabilitātes programmu horizontālajam novērtējumam, ko veic pavasarī, tomēr šajā gadījumā galvenā uzmanība ir pievērsta nākamajam gadam, nevis vidēja termiņa fiskālajiem plāniem. Otrkārt, tas sniedz pārskatu par BPP atsevišķu valstu mērogā un izskaidro pieeju, ko Komisija izmanto savā novērtējumā par BPP attiecībā uz to atbilstību SIP prasībām. Novērtējums ir diferencēts – atkarībā no tā, vai uz dalībvalsti attiecas SIP preventīvā daļa vai korektīvā daļa, un tajā ir ņemtas vērā arī prasības attiecībā uz valsts parādsaistību apjomu un dinamiku.

⁶ Skatīt Padomes 2017. gada 21. marta Ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku (OV 2017/C92/01): [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017H0324\(01\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017H0324(01)&from=EN)

⁷ Sk. COM(2017) 770 final.

⁸ Matrici, ar kuru konkrētā ikgadējo fiskālo korekciju virzībā uz vidēja termiņa mērķi saskaņā ar SIP preventīvo daļu, kā izklāstīts Komisijas 2015. gada 13. janvāra paziņojumā “Elastīguma vislabākā izmantošana saskaņā ar Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumiem”, skatīt: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015DC0012&from=EN>

2. Galvenie konstatējumi attiecībā uz eurozonu

Ekonomikas perspektīvas saskaņā ar dalībvalstu plāniem un Komisijas prognozi

Dalībvalstu un Komisijas pēc pavasara pārskatītās prognozes paredz ievērojami lielāku izaugsmi. Saskaņā ar BPP sniegtajiem makroekonomikas pieņēmumiem tagad tiek prognozēts, ka kopumā reālais IKP eurozonā (izņemot Grieķiju) pieaugs par 2,2 % 2017. gadā un 2,0 % 2018. gadā. Šis rādītājs ir ievērojami augstāks par izaugsmes perspektīvām, kas attiecībā uz šiem gadiem bija jaunāko stabilitātes programmu pamatā (sk. 1. tabulu), kad tas abiem gadiem bija 1,7 %. Komisijas 2017. gada rudens prognozē ir paredzēta tik pat spēcīgi izaugsmes rādītāji eurozonā, sasniedzot 2,2 % 2017. gadā un 2,1 % 2018. gadā. Kopumā BPP ekonomikas pieņēmumi ir ļoti līdzīgi Komisijas prognozei (sk. IV pielikuma 1. tabulu). Tas var būt saistīts arī ar faktu, ka visas dalībvalstis, izņemot Vāciju un Beļģiju, atbilst Regulas (ES) 473/2013 prasībai balstīt budžeta projektu un netieši arī BPP uz neatkarīgi apstiprinātām vai sagatavotām makroekonomikas prognozēm.

Ekonomikas izaugsmei pārsniedzot potenciālo vērtējumu, starpība starp potenciālo un faktisko ražošanas apjomu 2017. gadā ir vēl vairāk samazinājusies, un paredzams, ka 2018. gadā tā kļūs pozitīva. Kopējā starpība starp potenciālo un faktisko ražošanas apjomu, pamatojoties uz Komisijas prognozi un minētajiem plāniem, 2018. gadā kļūs pozitīva. Visos BPP tiek pieņemta (pārrēķināta) starpība starp potenciālo un faktisko ražošanas apjomu, kas 2018. gadā ir pozitīva vai – Francijas un Somijas gadījumā – tikai nedaudz negatīva⁹.

Gan dalībvalstis, gan Komisija sagaida, ka kopējā inflācija saglabāsies stabila un mazāka par standarta līmeni (2 %). Saskaņā ar plāniem kopējā inflācija eurozonā sasniegs 1,5 % 2017. gadā un 1,4 % 2018. gadā. Šie rādītāji ir lielākoties nemainīgi salīdzinājumā ar stabilitātes programmās minētajiem pieņēmumiem, un arī Komisijas prognoze paredz identisku inflācijas līmeni eurozonā. Tiek prognozēts, ka tikai Igaunijā, Latvijā un Lietuvā inflācija varētu pārsniegt 2 %.

Ekonomikas paplašināšanās eurozonā turpinās, tomēr tā joprojām ir netipiska un nepilnīga. Ekonomikas atveseļošanās eurozonā ir nostiprinājusies un iegūst arvien plašāku pamatu dažādās valstīs, uzlabojoties nodarbinātībai un uzņēmēju noskaņojumam. Tomēr tai ir raksturīgas dažas netipiskas iezīmes. Konkrētāk, pamatinflācija un algu pieaugums joprojām ir neliels un neatspoguļo darba tirgus uzlabojumus, par ko liecina standarta darba tirgus rādītāji. Jo īpaši nelielais algu pieaugums šķiet saistīts ar dažu valstu ekonomikā joprojām esošo darba tirgus atslābumu, zemas inflācijas prognozēm, kas ietekmē sarunas par algām, un zemu produktivitātes izaugsmi. Visbeidzot, šķiet, ka atveseļošanās joprojām atbalsta ārkārtēji labvēlīgie apstākļi, piemēram, ECB īstenotā atbalstošā monetārā politika. Ņemot vērā iepriekšminēto, politikas atbalsts būtu jāsamazina tikai pakāpeniski. Proti, Komisija paziņoja, ka tā plāno izmantot savu rīcības brīvību, ņemot vērā ciklisko situāciju dalībvalstīs (sk. 1. aili).

⁹ Starpība starp potenciālo un faktisko produkcijas apjomu, pamatojoties BPP, ko Komisija ir pārrēķinājusi, pamatojoties uz informāciju, kas sniegta minētajos plānos, izmantojot kopīgi saskaņotu metodiku. Beļģijas, Francijas un Itālijas gadījumā starpības starp potenciālo un faktisko ražošanas apjomu nominālvērtība saskaņā ar plāniem joprojām ir negatīva.

1. tabula. Pārskats par EZ-18 ekonomikas un budžeta kopsummām 2017.–2018. gadā

	2017			2018		
	2017. gada stabilitātes programmas (aprīlis)	Budžeta plāna projekti (oktobris)	Komisijas 2017. gada rudens prognoze (novembris)	2017. gada stabilitātes programmas (aprīlis)	Budžeta plāna projekti (oktobris)	Komisijas 2017. gada rudens prognoze (novembris)
Reālā IKP pieaugums (izmaiņas, %)	1,7	2,2	2,2	1,7	2,0	2,1
SPCI inflācija (izmaiņas, %)	1,4	1,5	1,5	1,5	1,4	1,4
Nominālā bilance (% no IKP)	-1,3	-1,2	-1,1	-0,9	-0,9	-0,9
Strukturālās bilances izmaiņas (% no IKP)	0,1	0,1	0,0	0,2	-0,1	-0,1
Valsts parāds (% no IKP)	88,7	87,9	87,8	87,1	86,3	85,8
Cikliski koriģētā izdevumu attiecība (% no potenciālā IKP)	47,3	47,2	47,0	47,0	46,9	47,0
Cikliski koriģētā ieņēmumu attiecība (% no potenciālā IKP)	46,2	46,1	46,1	46,1	45,8	45,8

Avots: 2017. gada stabilitātes programmas, 2018. gada budžeta plāna projekti, Eiropas Komisijas 2017. gada rudens prognoze.

Fiskālās perspektīvas saskaņā ar plāniem un Komisijas prognozi

Paredzams, ka kopējais nominālais budžeta deficīts turpinās samazināties saistībā ar cikliskiem uzlabojumiem. Saskaņā ar Komisijas prognozi eurozonas budžeta deficīts samazināsies no 1,6 % no IKP 2016. gadā līdz 1,1 % 2017. gadā. BPP 2017. gadā paredz nedaudz lielāku deficītu 1,2 % apmērā, kas ir par 0,15 procentpunktiem labāk nekā dalībvalstu 2017. gada pavasarī iesniegto stabilitātes programmu mērķis, kad pieauguma pieņēmumu dinamika bija ievērojami mazāka. Lielas augšupvērstas korekcijas attiecībā uz 2017. gada deficīta mērķi salīdzinājumā ar stabilitātes programmā minēto ir tikai Slovērijas gadījumā. 2018. gadā dalībvalstu plānu īstenošanas rezultātā nominālais deficīts būtu 0,9 % apmērā no IKP eurozonā. Tas apstiprina kopējo nominālo budžeta deficītu, kas minēts 2017. gada pavasara stabilitātes programmās, neraugoties uz labākiem 2017. gada rezultātiem, nekā bija paredzēts, un būtiskām augšupvērstām 2018. gada izaugsmes perspektīvu korekcijām. Tas netieši nozīmē, ka strukturālās korekcijas ir bijušas nedaudz samazinātas salīdzinājumā ar jaunākajām stabilitātes programmām (sk. turpmāk). Lai gan atsevišķās dalībvalstīs pastāv atšķirības starp plāniem un Komisijas prognozi (sk. IV pielikuma 2. tabulu), Komisijas prognozētais 2018. gada kopējais budžeta deficīts pilnībā saskan ar plāniem.

Septiņas no 18 dalībvalstīm 2018. gadā plāno nominālās bilances pārpalikumu. No dalībvalstīm ar budžeta deficītu tikai Latvija un Somija plāno palielināt savu kopējo deficītu. Neviena dalībvalsts nav 2018. gadā ieplānojusi budžeta deficītu, kas pārsniegtu 3 % no IKP atsauces vērtības. Francija plāno 2017. gadā koriģēt savu pārmērīgo budžeta deficītu, kā to ieteikusi Padome, savukārt Spānija plāno veikt tajā korekcijas līdz 2018. gadā noteiktajam

termiņam. Slovākija, Itālija, Beļģija un Francija plāno ievērojami lielāku deficītu nekā minēts to stabilitātes programmās.

Kopējais eurozonas *primārā* bilance, ko iegūst, atskaitot procentu izdevumus no nominālā bilances, ir ar pārpalikumu. Plānots, ka tā turpinās uzlaboties no 0,8 % no IKP 2017. gadā līdz 0,9 % no IKP 2018. gadā. Francija, Latvija un Somija ir vienīgās eurozonas dalībvalstis, kas 2018. gadā plāno primāro deficītu.

Budžeta plānos vai prognozēs 2017. un 2018. gadā nav gandrīz nekādu fiskālo korekciju, ko mēra kā izmaiņas kopējā strukturālajā bilanci¹⁰. Kopumā Komisijas prognozē tiek paredzēts, ka eurozonas strukturālā bilance 2017. gadā saglabāsies stabila. Paredzēts, ka (pārrēķinātie) budžeta plāni strukturāli nedaudz uzlabosies 2017. gadā atbilstoši stabilitātes programmām. 2018. gadā BPP rada nelielu strukturālās bilances pasliktināšanos eurozonā (par 0,1 % no IKP), savukārt jaunākās stabilitātes programmās vēl aizvien tika plānots uzlabojums 0,2 % apmērā no IKP kopumā (sk. IV pielikuma 3. tabulu). Komisija līdzīgi plāniem arī prognozē 0,1 procentpunkta pasliktināšanos eurozonā 2018. gadā. Tas tomēr neuzrāda būtiskas atšķirības starp BPP atsevišķām dalībvalstīm. Konkrētāk, Komisija prognozē krietni mazākas strukturālās korekcijas Beļģijā, Spānijā, Francijā, Lietuvā, Portugālē un Slovēnijā (sk. turpmāk). Eurozonā kopumā to kompensē stabila strukturālā bilance Vācijā salīdzinājumā ar 0,5 % no IKP pieaugumu Vācijas BPP.

Kopumā joprojām pastāv lielas atšķirības dalībvalstu nostājā pret to vidēja termiņa mērķiem (VTM) (sk. IV pielikuma 5. diagrammu). Saskaņā ar Komisijas prognozi sešas eurozonas dalībvalstis sasniegs (Lietuva) vai pārsniegs (Kipra, Vācija, Luksemburga, Malta un Nīderlande) savus VTM 2017. gadā¹¹. Ir paredzams, ka tie visi saglabāsies nemainīgi 2018. gadā, lai gan paredzams, ka daži no prasību pārsniedzējiem tos izmantos fiskālās manevrēšanas vajadzībām¹². Saskaņā ar Vācijas *nemainīgas politikas scenārija* BPP ir paredzams, ka arī šī valsts daļēji izmantos savas fiskālās manevrēšanas iespējas¹³. Tiek prognozēts, ka no dalībvalstīm, kuras vēl nav sasniegušas savus VTM, Īrija tos sasniegs 2018. gadā, savukārt Slovākija panāks būtisku progresu virzībā uz tiem. No otras puses, attiecībā uz dažām dalībvalstīm, kuras joprojām ir tālu no savu VTM īstenošanas, Komisija pašlaik nevar prognozēt nekādus uzlabojumus (Spānija, Itālija, Portugāle, Slovēnija) vai pat paredz pasliktināšanos (Beļģija, Francija). Izņemot Slovēniju, tās ir arī dalībvalstis ar vislielāko parāda attiecību (sk. turpmāk). (Pārrēķinātie) BPP plāno nelielu korekciju salīdzinājumā ar prognozēm attiecībā uz šīm dalībvalstīm, sākot no 0,0 % procentpunkta no IKP Francijā līdz 0,5 % no IKP Slovēnijā. Visbeidzot, tiek prognozēts, ka arī Igaunija, Austrija, Somija un Latvija attālināsies no saviem VTM, vienlaikus neatkāpjoties par vairāk nekā vienu procentpunktu no IKP.

¹⁰ Strukturālā bilance ir cikliski koriģētā bilance, atskaitot vienreizējus un pagaidu pasākumus. BPP strukturālās bilances Komisija ir pārrēķinājusi, pamatojoties uz informāciju, kas sniegta programmā, izmantojot kopīgi saskaņotu metodiku.

¹¹ Pamatojoties uz plāniem, arī Igaunija ir sasniegusi savus VTM 2017. gadā. Tā plāno tos sasniegt arī turpmāk, taču to vēl nav apstiprinājis pārrēķinātais skaitlis.

¹² Konkrētāk, Kipra, Luksemburga, Malta un Nīderlande.

¹³ Tomēr šādu fiskālo ekspansiju neatspoguļo Komisijas prognoze, kura paredz stabili strukturālo bilanci. Attiecībā uz eurozonu kopumā Komisijas prognozēto ne tik ekspansīvo Vācijas nostāju līdzsvaro tās prognozētā ievērojami ekspansīvākā vai mazāk ierobežojošā nostāja salīdzinājumā ar dažu citu dalībvalstu (jo īpaši Beļģijas, Spānijas, Francijas, Lietuvas, Nīderlandes, Portugāles un Slovēnijas) plāniem.

Salīdzinājumā ar strukturālo bilanci diskrecionārā fiskālā konsolidācija (DFE), kas aprēķināta, pamatojoties uz Komisijas prognozi, ir nedaudz ekspansīvāka 2017. un 2018. gadā¹⁴. DFE ir konceptuāli tuvāka ES fiskālās sistēmas izdevumu kritērijam, un tajā summē plānotos ieņēmumu pasākumus un primāro izdevumu izmaiņas attiecībā uz (vidējā termiņa) potenciālo izaugsmes tempu. DFE, kas aprēķināta, pamatojoties uz prognozi, liecina par izaugsmi gandrīz 0,4 % apmērā no IKP 2017. gadā. Tas jo īpaši ir tādēļ, ka primāro izdevumu pieaugums pārsniedz vidēja termiņa potenciālo izaugsmi, savukārt diskrecionārie ieņēmumu pasākumi 2017. gadā ir neitrāli. Atšķirība no strukturālās bilances izmaiņām ir daļēji izskaidrojama ar faktu, ka DFE neņem vērā procentu ieguvumus¹⁵. 2018. gadā DFE, kas aprēķināta, pamatojoties uz plāniem, apstiprina strukturālās bilances interpretāciju, norādot uz gandrīz neitrālu kopējo nostāju politikas plānos. Plānots, ka primāro izdevumu pieaugums eurozonā nedaudz pārsniegs vidējā termiņa potenciālo izaugsmi, savukārt diskrecionārie ieņēmumu pasākumi ir tikai nedaudz ekspansīvi (sk. turpmāk). DFE, kas aprēķināta, pamatojoties uz Komisijas prognozi, ir 0,25 % no IKP, liecinot par nedaudz ekspansīvāku fiskālo nostāju 2018. gadā (sk. IV pielikuma 4. diagrammu)¹⁶.

Paredzams, ka valsts parāds turpinās samazināties, pateicoties cikliskai augšupejai un nemainīgi zemām procentu likmēm. Paredzams, ka vispārējais valsts parāds eurozonā, kas 2014. gadā sasniedza augstāko punktu – gandrīz 93 % no IKP, samazināsies no 89,6 % no IKP 2016. gadā līdz rādītājam nedaudz zem 88 % no IKP 2017. gadā, pamatojoties gan uz Komisijas prognozi, gan uz dalībvalstu plāniem. Kopējie plāni vēl vairāk samazina parādu līdz rādītājam nedaudz virs 86 % no IKP 2018. gadā. Samazinājumu 2018. gadā izraisa parādu samazināšanas lavīnas efekts un primārais pārpalikums, savukārt plānotā atlikumu un plūsmu korekcija veicina pretējo virzienu. Saskaņā ar Komisijas prognozi parāda attiecības samazināšanās būs nedaudz lielāka.

Visas dalībvalstis, izņemot Franciju, laikposmā no 2017. līdz 2018. gadam plāno samazināt parāda attiecību pret IKP (sk. IV pielikuma 6. tabulu). Francijas gadījumā paredzams, ka parāds stabilizēsies mazliet zem 97 % no IKP. Visas dalībvalstis gūst labumu no parādu samazināšanas lavīnas efekta, un arī plānotajiem primārajiem pārpalikumiem lielākajā daļā dalībvalstu ir lejupvērsta ietekme (sk. IV pielikuma 6. diagrammu). Kopumā parāda dinamika atšķirības 2018. gadā starp Komisijas prognozi un BPP ir relatīvi mazas, izņemot Kipras un Slovēnijas gadījumā, kur plāni ir optimistiskāki, un Vācijā, kur Komisijas prognoze ir optimistiskāka. Itālija un Portugāle joprojām ir dalībvalstis ar augstāko valsts parāda līmeni, kas pārsniedz 120 % no IKP, savukārt Beļģijā, Kiprā, Francijā un Spānijā tas ir ap 100 % no IKP. Uz desmit eurozonas dalībvalstīm, kuras ir iesniegušas BPP, pašlaik

¹⁴ Diskrecionārā fiskālā konsolidācija (DFE) ir fiskālā stimula rādītājs. Tā apvieno “no augstāka līmeņa uz zemāku” pieeju attiecībā uz izdevumiem ar “no zemāka līmeņa uz augstāku” vai naratīvu pieeju attiecībā uz ieņēmumiem. Īsumā, DFE veido primāro izdevumu pieaugums (neierēķinot cikliskos komponentus attiecībā uz ekonomikas potenciālu), no vienas puses, un diskrecionārie ieņēmumu pasākumi (neņemot vērā vienreizējus pasākumus), no otras puses. Sk. Eiropas Komisijas 2013. gada dokumentu: *Measuring the fiscal effort*, Report on Public Finances in EMU, 3. daļa http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2013/pdf/ee-2013-4.pdf

¹⁵ Nozīme ir arī dažādiem atsaucis izaugsmes tempiem, kas ir DFE aprēķinu pamatā.

¹⁶ Plānu atšķirības ir izskaidrojamas ar dinamiskāku primāro izdevumu modeli, savukārt diskrecionārie ieņēmumu pasākumi (izņemot vienreizējos pasākumus) ir visumā neitrāli, kā tas ir plānu gadījumā. DFS ekspansīvākā nostāja salīdzinājumā ar strukturālās bilances interpretāciju ir skaidrojama ar to, ka tā neietver negaidīti labās procentu likmes un tai ir zemāks pamatā esošais atsaucis izaugsmes temps, kas tikai daļēji kompensē ieņēmumu samazinājuma ietekmi uz izmaiņām strukturālajā bilancē.

attiecas parādsaistību samazināšanas etalonrādītājs¹⁷. Saskaņā ar Komisijas prognozēm pirmšķietami nav paredzams, ka Beļģija un Itālija tam atbildīs 2018. gadā. Tas pats attiecas arī uz Franciju, kurai pārmērīga deficīta savlaicīgas un ilgtspējīgas korekcijas gadījumā no 2018. gada piemērotu pārejas noteikumu par parādu.

Fiskālo korekciju struktūra

Dalībvalstis paredz nelielu cikliski koriģētas izdevumu attiecības samazinājumu, kuru pilnībā kompensē līdzīgs ieņēmumu attiecības kritums. Saskaņā ar plāniem cikliski koriģētā izdevumu attiecība samazināsies par 0,25 procentpunktiem, pateicoties procentu izdevumu samazinājumam, kā arī primāro izdevumu straujākam pieaugumam nekā potenciālajam pieaugumam. Salīdzinājumā Komisijas prognozē tiek paredzēta nedaudz dinamiskāka primāro izdevumu attīstība, kā rezultātā izveidojās stabila cikliski koriģēta izdevumu attiecība. Dalībvalstis plāno, ka izdevumi saistībā ar sociālajiem maksājumiem un darba ņēmēju atalgojumu pieaugs mazāks nekā nominālais IKP, sekmējot izdevumu attiecības samazinājumu (sk. IV pielikuma 8. diagrammu). No otras puses, plānots, ka publisko ieguldījumu apjoms pēc pastāvīga krituma laikposmā no 2010. gada līdz 2016. gadam 2018. gadā nedaudz pieaugs. Komisijas prognoze apstiprina šādu publisko izdevumu nelielu līdzsvarošanu. Saskaņā gan ar plāniem, gan ar Komisijas prognozi procentu izdevumi samazināsies par 0,1 procentpunktu, 2018. gadā sasniedzot 1,9 % no IKP. 2012. gadā valsts parāda krīzes augstākā punkta laikā procentu izdevumi veidoja 3,0 % no IKP. Visas dalībvalstis, izņemot Kipru, pieņem, ka netiešā procentu likme par nenomaksāto parādu turpinās samazināties. Vidēji BPP pamatā esošā netiešā procentu likme samazināsies no 2,25 % 2017. gadā līdz 2,15 % 2018. gadā, līdzīgi kā tas ir Komisijas pieņēmumos.

Paredzams, ka ieņēmumu attiecība samazināsies saistībā ar ieņēmumus samazinošiem pasākumiem, kā arī ieņēmumu kritumu. Plānos minēts, ka ziņoto ieņēmumus samazinošo pasākumu kopējā deficītu palielinošā ietekme ir 0,1 % no IKP, bet dalībvalstis paredz arī ieņēmumu kritumu gandrīz 0,2 % apmērā no IKP salīdzinājumā ar ieņēmumu kritumu, kādu varētu sagaidīt, pamatojoties uz nominālās izaugsmes perspektīvām (sk. IV pielikuma 8. tabulu)¹⁸. Ieņēmumu attiecības samazinājumu galvenokārt nosaka sociālo iemaksu samazināšanās un mazāki beznodokļu ieņēmumi. Saskaņā ar plāniem gan tiešie, gan netiešie nodokļi paliks nemainīgi kā procentuālā daļa no IKP. Komisija prognozē līdzīgu ietekmi, ko rada ieņēmumu pasākumi un ieņēmumu kritumi.

Novērtējums par fiskālās politikas ievirzi eurozonā

Kopumā ir sagaidāms, ka 2017. un 2018. gadā eurozonas fiskālā nostāja saglabāsies visumā neitrāla. Pēc ievērojamas fiskālās konsolidācijas laikposmā no 2011. gada līdz 2013. gadam kopējā fiskālā nostāja turpmākajos gados kļuva visumā neitrāla. Tiek lēsts, ka tā tāda saglabāsies arī 2017. gadā. Ņemot vērā izmaiņas strukturālajā bilancē, gan dalībvalstu BPP apkopojums, gan Komisijas prognoze norāda arī turpmāk uz visumā neitrālu nostāju

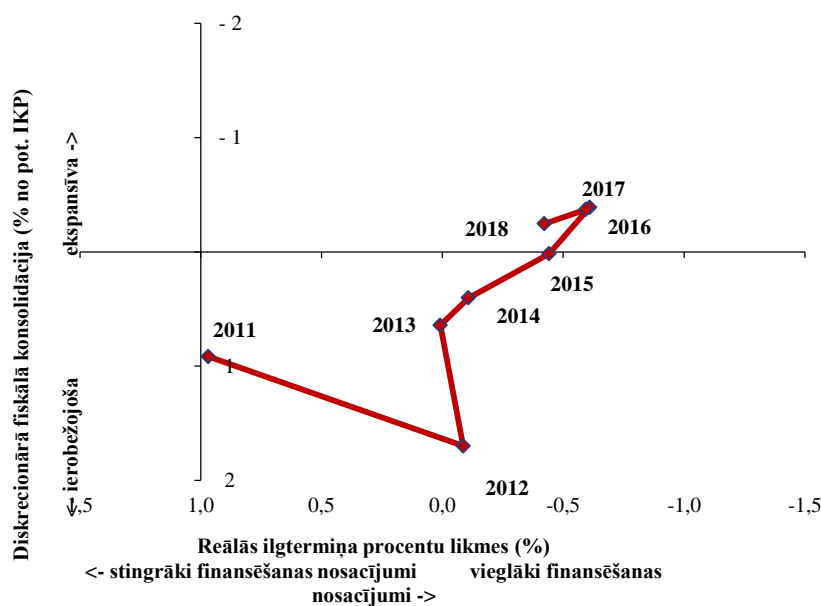
¹⁷ Vai ar pārejas noteikumu par parādu trīs gadu laikā pēc pārmērīga budžeta deficīta novēršanas.

¹⁸ Gan plānos, gan Komisijas prognozē kopējais elastīgums attiecībā uz ieņēmumu attiecību pret IKP ir apmēram 0,9 salīdzinājumā ar standarta elastīgumu (1) attiecība uz ieņēmumu attiecību pret starpību starp potenciālo un faktisko ražošanas apjomu.

2018. gadā, strukturālajai bilancei pavisam nedaudz samazinoties. Strukturālās primārās bilances attīstība liecina par nedaudz ekspansīvāku fiskālo nostāju 2018. gadā (sk. IV pielikuma 4. tabulu), jo tajā nav iekļauta pastāvīgais procentu izdevumu samazinājums. To apstiprina arī diskrecionārā fiskālā konsolidācija (sk. iepriekš), kas aprēķināts, pamatojoties uz Komisijas prognozi (sk. IV pielikuma 4. diagrammu).

Kopumā neitrāla fiskālā nostāja eurozonas kopējā līmenī joprojām šķiet piemērota, ņemot vērā pašreizējo ekonomikas atveseļošanu, kas nostiprinās, bet joprojām ir nepilnīga. Tas ir vēl jo vairāk svarīgi, ņemot vērā no krīzes laika pārmantoto ilgstošo parādu slogu. Ir ļoti būtiski panākt pareizo līdzsvaru starp publisko finanšu stabilitātes nodrošināšanu ilgtermiņā, atkarībā no katrai valstij raksturīgajiem apstākļiem, un atbalstu ekonomikas atlabšanai. Fiskālās nostājas ievirze 2017. un 2018. gadā ir jāizvērtē, salīdzinot to ar abiem mērķiem – stabilitāti ilgtermiņā un makroekonomikas stabilizāciju īstermiņā. Ilgtermiņa ilgtspējai ir nepieciešams, ka valsts parādsaistības tiek uzturētas atmaksājamā līmenī, ņemot vērā pašreizējo parādsaistību līmeni un prognozētos ar sabiedrības novecošanu saistītos izdevumus nākotnē. Ja makroekonomikas stabilizāciju var izteikt kā atbilstošā tempā īstenotu starpības samazināšanu starp potenciālo un faktisko ražošanas apjomu īstermiņā vai vidējā termiņā, tajā būtu jāņem vērā arī citi ekonomikas elementi, piemēram, inflācijas līmenis, darba tirgus atslābums un vajadzība pāriet no ārējiem izaugsmes avotiem uz iekšzemes izaugsmes avotiem.

1. diagramma. Reālā ilgtermiņa procentu likme (%) un diskrecionārā fiskālā konsolidācija (% no potenciālā IKP) eurozonā



Avots: Eiropas Komisijas 2017. gada rudens prognoze.

Piezīme: Reāla ilgtermiņa procentu likme +1,0 apmērā kopumā ir uzskatāma par atbilstošu potenciālajai izaugsmei prognozes periodā

Fiskālajā nostājā būtu pienācīgi jāņem vērā ļoti stimulējošā monetārā politika zemas inflācijas apstākļos. Monetārā politika pēdējos gadus eurozonā ir bijusi ļoti labvēlīga. ECB ir veikusi virkni pasākumu monetārās politikas atvieglošanas jomā, tostarp nosakot negatīvas procentu likmes, veicot speciālas ilgtermiņa refinansēšanas operācijas, īstenojot aktīvu iegādes programmas un sniedzot perspektīvas norādes. Kopumā šie pasākumi ir devuši ievērojamu monetāro stimulu. ECB nesē nolēma pārstrādāt savu aktīvu iegādes programmu,

sākot no 2018. gada janvāra, ņemot vērā arvien stabilāku un plašāku ekonomikas izaugsmi eurozonā. Vienlaikus tika uzskatīts, ka joprojām ir nepieciešams augsts monetārās stimulēšanas līmenis, jo iekšzemes cenu spiediens joprojām bija kopumā zems un ekonomiskās perspektīvas un inflācijas trajektorija joprojām bija atkarīga no monetārās politikas ilgstošā atbalsta. Neraugoties uz pieņemumu par turpmākiem labvēlīgiem finansēšanas nosacījumiem, jaunākajās ECB personāla makroekonomikas prognozēs eurozonai tiek paredzēts, ka kopējā inflācija nostiprināsies tikai pakāpeniski un 2017.–2019. gada laikposmā būs ievērojami mazāka par 2 %. Tas arī lielā mērā atbilst Eiropas Komisijas jaunākajai inflācijas prognozei.

Kopīgo monetārās un fiskālās politikas orientāciju (kopējā politika) var attiecīgi noteikt finansēšanas nosacījumu attīstība (piemēram, reālās ilgtermiņa procentu likmes) un fiskālie stimuli (piemēram, diskrecionārā fiskālā konsolidācija). Kā redzams 1. diagrammā, finansēšanas nosacījumi laikposmā no 2011. līdz 2012. gadam kļuva ievērojami vieglāki, pateicoties ECB intervencei, reaģējot uz krīzi. Pēc 2013. gada finansēšanas nosacījumi kļuva vēl vieglāk, taču mazākā mērā. Faktiski, lai gan ECB izdevās izdarīt lejupvērstu spiedienu uz nominālajām ilgtermiņa procentu likmēm ar saviem papildpasākumiem, ilgtermiņa inflācijas prognozes arī samazinājās un sāka palielināties tikai 2016. gada beigās. Tiek prognozēts, ka finansēšanas nosacījumi kļūs nedaudz stingrāki 2018. gadā, kad paredzams, ka starpība starp potenciālo un faktisko ražošanas apjomu eurozonā beidzot tiks novērsta. Paredzams, ka 2018. gadā vidējās reālās ilgtermiņa likmes pieaugs, jo vienlaikus ar gaidāmo pakāpenisko nominālo likmju pieaugumu, salīdzinoši mazāk pieaugs turpmākās inflācijas prognozes¹⁹. Tomēr tiek prognozēts, ka finansēšanas nosacījumi kopumā joprojām būs ļoti atbalstoši.

Tomēr kopējā eurozonas situācija slēpj būtiskas atšķirības valstu līmenī, dažām valstīm saskaroties ar nepieciešamību veikt konsolidāciju, savukārt citām valstīm ir nelielas fiskālās manevrēšanas iespējas (sk. 2. un 3. diagrammu). Lai gan lielākajā daļā dalībvalstu ir sagaidāms, ka starpība starp potenciālo un faktisko ražošanas apjomu 2018. gadā būs pozitīva, vairākās dalībvalstīs pastāv būtisks ekonomikas atslābums²⁰. No otras puses, dažas dalībvalstis saskaras ar nopietniem ilgspējas riskiem. Pamatojoties uz Komisijas 2017. gada rudens prognozi, ir veikts ilgspējas riska novērtējums, cita starpā ņemot vērā pašreizējo parādsaistību līmeni un primāro bilanci, kā arī paredzamās iedzīvotāju novecošanās izmaksas²¹. Šķiet, ka neviena dalībvalsts nesaskaras ar īstermiņa ilgspējas riskiem. Pamatojoties uz parāda atmaksājamības analīzi, kā arī S1 rādītāja aprēķiniem, Beļģija, Spānija, Francija, Itālija, Portugāle un Somija varētu saskarties ar augstiem vidēja termiņa riskiem, savukārt Kipras, Lietuvas, Austrijas un Slovēnijas gadījumā vidēja termiņa riski tiek novērtēti kā vidēji²².

¹⁹ Ilgtermiņa procentu likmes iegūst no 10 gadu mijmaiņas darījumu likmes, kas deflēta ar inflācijas prognozēm.

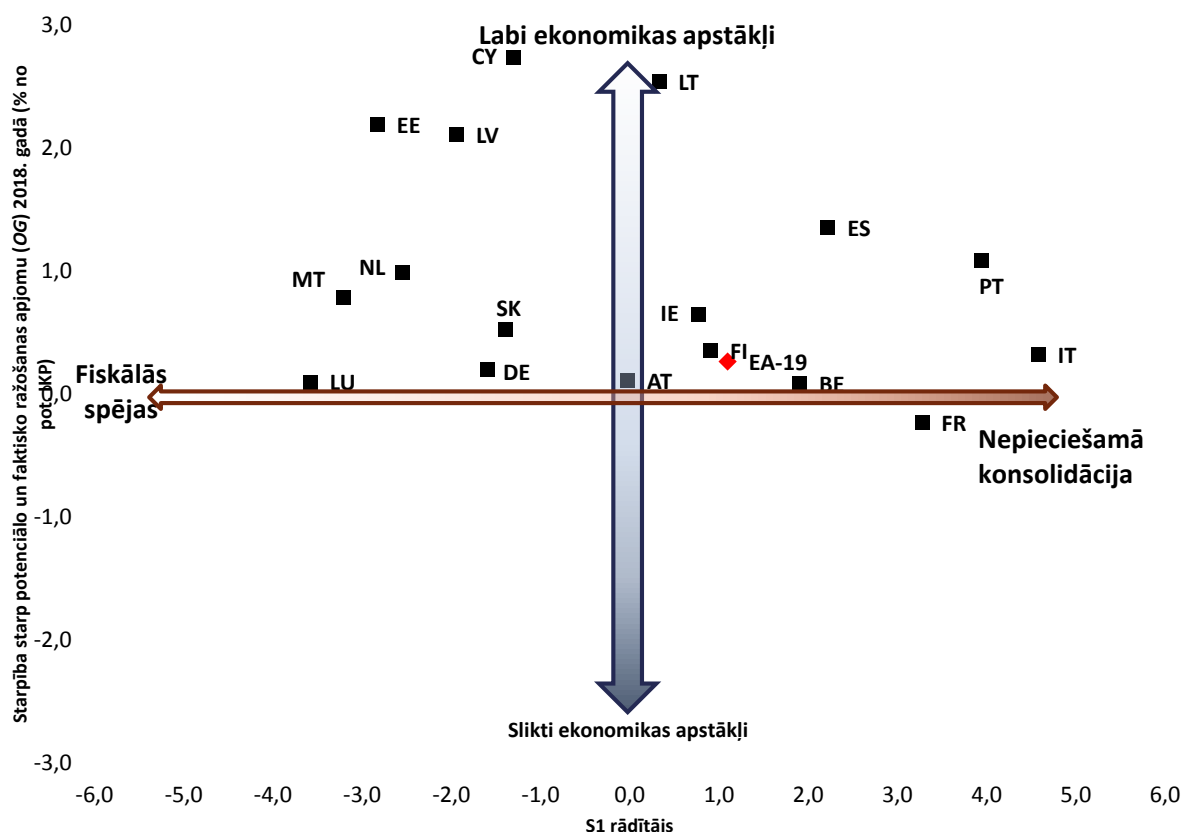
²⁰ Kā norādīts 3. iedaļā, dažu dalībvalstu aplēses par starpību starp potenciālo un faktisko ražošanas apjomu šķiet īpaši nenoteiktas.

²¹ Metodika, ko izmanto, lai novērtētu fiskālās stabilitātes riskus, ir izklāstīta Eiropas Komisijas 2015. gada ziņojumā par fiskālo stabilitāti (*European Economy Institutional Paper* Nr. 018, 2016. gada janvāris) un Eiropas Komisijas 2016. gada izdevumā *Debt Sustainability Monitor* (*European Economy Institutional Paper*, Nr. 047, 2017. gada janvāris). Šie atjauninātie rezultāti, kuru pamatā ir Komisijas 2017. gada rudens prognoze, tiks izklāstīti gaidāmajā Eiropas Komisijas 2017. gada izdevumā "*Debt Sustainability Monitor*".

²² Komisijas ilgspējas rādītājs S1 norāda uz 2020.–2024. gada (pieci gadi pēc prognozes perioda) pasākumu kopapjomu, kas nepieciešams, lai līdz 2032. gadam parādsaistību apjomu samazinātu līdz 60 % no IKP,

Tādējādi ir vajadzīga diferencēta pieeja attiecībā uz valstu fiskālo politiku, lai panāktu līdzsvaru starp ekonomikas stabilizēšanas mērķi un publisko finanšu ilgtermiņa ilgtspējas nodrošināšanu. Tomēr, pamatojoties uz Komisijas prognozi, gaidāmā fiskālā korekcija ir relatīvi ierobežota vai pat negatīva dažās dalībvalstīs ar lielām parādsaistībām, piemēram, Itālijā, Portugālē, Beļģijā, Spānijā un Francijā. Šo dalībvalstu plāni ir nedaudz optimistiskāki, bet ir nepieciešami papildpasākumi, lai īstenotu mērķtiecīgos stimulus, ko dalībvalstis noteikušas savos BPP. Raugoties nākotnē, dalībvalstīs ar lielu parāda attiecību pret IKP var būt vajadzīgi papildu fiskālie stimuli, jo īpaši pastāvīgi mērenas izaugsmes perspektīvu un augošu procentu likmju gadījumos, ņemot vērā pašreizējos vēsturiski zemos līmeņus.

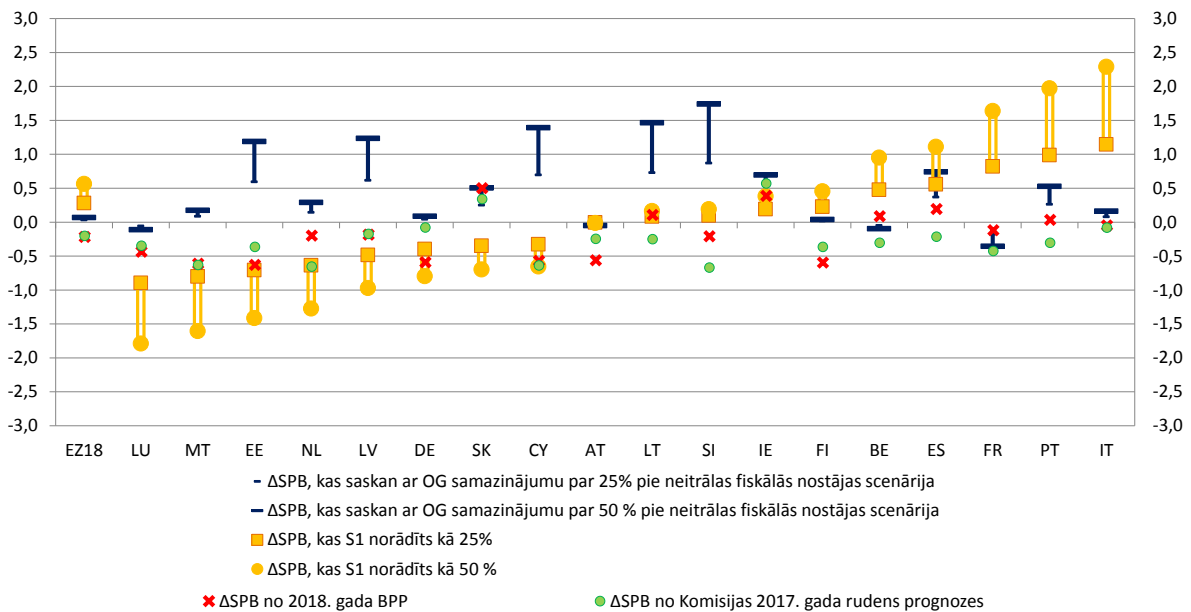
2. diagramma. Eurozonas fiskālā karte 2018. gadā



Piezīme: Balstīta Eiropas Komisijas 2017. gada rudens prognozē. Labus (sliktus) ekonomikas laikus mēra ar starpību starp potenciālo un faktisko ražošanas apjomu 2018. gadā, kas izteikta % no potenciālā IKP, ko aprēķina, izmantojot kopīgi saskaņotu metodiku. Konsolidācijas vajadzības vai fiskālās spējas mēra ar Komisijas S1 rādītāju par ilgtspējas riskiem, ko izsaka % no IKP, pamatojoties uz 2017. gada rudens prognožu aprēķiniem un 2017. gadu izmantojot kā bāzes gadu.

ņemot vērā iespējamās saistības, kas izriet no sabiedrības novecošanās. Tas liecina par papildkorekciju 1,8 % apmērā no IKP eurozonai (izņemot Grieķiju) šajos piecos gados. Tas izpaužas kā ikgadējā papildkorekcija aptuveni 0,4 % apmērā no IKP laikposmā no 2020. līdz 2024. gadam.

3. diagramma. Strukturālās primārās bilances izmaiņas 2018. gadā budžeta plāna projektos saistībā ar ilgtspējas un stabilizācijas vajadzībām (% no IKP)



Avots: Eiropas Komisija, pamatojoties uz Komisijas 2017. gada rudens prognozi un budžeta plāna projektiem.

Par to, kā lasāma šī diagramma:

Ilgspējas kritērija pamatotā ir S1 rādītājs, un tiek pieņemts, ka 25% līdz 50% no norādītajām strukturālās primārās bilances (SPB) izmaiņām tiek īstenoti 2017. gadā, kas vairāk vai mazāk atbilst konsolidācijas stimulu intensīvāka īstenošana sākumposmā, ja S1 ir pozitīvs. Attiecībā uz valstīm, kur S1 rādītājs ir negatīvs, tas liecina par zināmām iespējām īstenot ekspansīvu politiku, reaģējot uz iespējamām stabilizācijas vajadzībām.

Stabilizācijas kritēriju mēra kā SPB izmaiņas, attiecība uz kuru fiskālā politika par 25% (īsā zilā josla) vai 50% (garā zilā josla) samazina starpību starp potenciālo un faktisko ražošanas apjomu, kas izrietētu no neitrālas fiskālās politikas scenāriju 2018. gadā. Citiem vārdiem, šīs starpības starp potenciālo un faktisko ražošanas apjomu samazināšana par 25% vai 50% tiek panākta papildus spontānam starpības starp potenciālo un faktisko ražošanas apjomu samazinājumam, kā paredzēts Komisijas 2017. gada rudens prognozē (kurā korekcijas veiktas, pieņemot neitrālu fiskālo nostāju). Tas nozīmē, ka fiskālajai politikai vienmēr ir pretcikliska nozīme, atbalstot starpības starp potenciālo un faktisko ražošanas apjomu samazinājumu vai mazinot tās palielināšanos. Ja neitrālas fiskālās politikas pieņēmums nozīmē, ka starpība starp potenciālo un faktisko ražošanas apjomu mainās, tad stabilizācijas mērķis ierobežo starpības starp potenciālo un faktisko ražošanas apjomu samazināšanos 100% apmērā, tādējādi izvairoties no procikliskuma.

Sarkanie krustiņi uzrāda plānotās SPB izmaiņas, kuras dalībvalstis minēja savos 2017. gada budžeta plāna projektos un kuras Komisija pārreķinājusi, izmantojot kopīgi saskaņoto metodiku attiecība uz potenciālo ražošanas apjomu. Zaļie punkti uzrāda SPB izmaiņas saskaņā ar Komisijas 2017. gada pavasara prognozi, kas izriet no pieņēmuma par nemainīgas politikas scenāriju.

3. Pārskats par budžeta plāna projektiem

Komisijas atzinumos par BPP galvenā uzmanība ir pievērsta atbilstībai SIP un uz minētā pamata sniegtajiem ieteikumiem. Attiecībā uz dalībvalstīm, kurām piemēro pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru (PBDNP), Komisijas atzinumos ir izvērtēti pārmērīgā budžeta deficīta novēršanā gūtie panākumi gan attiecībā uz nominālā budžeta deficīta, gan strukturālo centienu mērķiem. Attiecībā uz dalībvalstīm, kurām piemēro SIP preventīvo daļu, Komisijas atzinumā tiek novērtēta atsevišķām valstīm raksturīgu budžeta vidēja termiņa mērķu (VTM) ievērošana vai virzība uz tiem, kā arī atbilstība noteikumiem par pāradsaistībām, lai pārliecinātos, vai plāni atbilst SIP prasībām un konkrētai valstij adresētajiem ieteikumiem (KVAI) par fiskālo jomu, kas ietverti Padomes 2017. gada 11. jūlija ieteikumos.²³

Visas eurozonas dalībvalstis, uz kurām programma neattiecas, savus BPP iesniedza savlaicīgi saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 473/2013 6. pantu. Saskaņā ar “divpakas” noteikumiem divas valstis – Austrija un Vācija – iesniedza nemainīgas politikas scenārija BPP sakarā ar to, ka šajās valstīs šobrīd darbojas pagaidu valdība. Ir paredzēts, ka tad, kad nākamās valdības sāks pildīt savus pienākumus, tās iesniegs pilnu BPP. Arī Spānija ir iesniegusi nemainīgas politikas scenārija BPP, lai gan valdība nav uzskatāma par pagaidu valdību. Savā 2017. gada 27. oktobra vēstulē Komisija aicināja Spāniju pēc iespējas drīz iesniegt atjauninātu BPP. Nīderlandes aizejošā valdība līdz noteiktajam termiņam iesniedza BPP, un jaunā valdība iesniedza BPP papildinājumu, iekļaujot papildu informāciju par jauniem pasākumiem. Tā kā pielikumā nav tabulu, kas atbilst saskaņā Rīcības kodeksā noteiktajām prasībām, iestādēm būtu bez nepamatotas kavēšanās jāiesniedz šādas atjauninātas tabulas.

Ne par vienu BPP Komisija nav konstatējusi “īpaši nopietnu neatbilstību” SIP, kas minēta Regulas (ES) Nr. 473/2013 7. panta 2. punktā. Tomēr daži iesniegtie plāni raisa bažas. Tādēļ Komisija 2017. gada 27. oktobrī nosūtīja vēstules Beļģijai, Francijai, Itālijai un Portugālei, lūdzot papildu informāciju un izceļot vairākus sākotnējus apsvērumus attiecībā uz budžeta plāna projektu. Attiecīgās dalībvalstis sniedza atbildes oktobra beigās. Vēstulēs sniegtā informācija tika ņemta vērā Komisijas novērtējumā par budžeta tendencēm un riskiem. Itālijas gadījumā parāda attiecība virs 130 % no IKP ir iemesls bažām. Makroekonomikas un finanšu nosacījumu uzlabošana rada iespēju paātrināt valsts parāda samazināšanu. Tomēr ir nepieciešama plašāka informācija par valdības vispārējo stratēģiju un ieplānotajiem konkrētajiem soļiem, lai parāda attiecība turpinātu stabili samazināties, nodrošinot atbilstību parāda kritērijam. Tā kā fiskālās prognozes 2017. gadam joprojām ir saistītas ar ievērojamu nenoteiktību, Komisija plāno 2018. gada pavasarī atkārtoti izvērtēt Itālijas atbilstību parāda kritērijam, pamatojoties uz izpildes datiem par 2017. gadu un galīgo budžetu, kas Parlamentā jāpieņem 2017. gada decembrī.

2.a un 2.b tabulā ir sniegts kopsavilkums par Komisijas 22. novembra pieņemtajos atzinumos sniegto katras dalībvalsts BPP vērtējumu un par fiskālās jomas strukturālo reformu virzības novērtējumu. Plānu novērtējums balstās uz Komisijas 2017. gada rudens prognozi. Lai atvieglotu salīdzināšanu, plānu novērtējums ir apkopots trīs plašās kategorijās, kurām ir atšķirīga nozīme atkarībā no tā, vai dalībvalstij piemēro PBDNP.

²³ Padomes 2017. gada 11. jūlija ieteikumi (OV 2017/C261)
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:C:2017:261:TOC>

- **Atbilstīgs:** kā liecina Komisijas prognozes, attiecīgajiem **budžeta plāniem nav nepieciešami pielāgojumi** valsts budžeta procedūras ietvaros, lai nodrošinātu 2018. gada budžeta atbilstu SIP noteikumiem.
- **Visumā atbilstīgs:** kā liecina Komisijas prognoze 2018. gadam, ir sagaidāms, ka attiecīgais BPP visumā nodrošinās atbilstību SIP noteikumiem.

Attiecībā uz dalībvalstīm, kurām piemēro PBDNP: lai gan Komisijas prognozēs 2018. gadam ir minēts, ka vai nu starpposma nominālais budžeta deficīts tiks sasniegts vai pārmērīgais budžeta deficīts tiks savlaicīgi koriģēts, fiskālais stimuls ir acīmredzami nepietiekams, salīdzinot tos ar ieteikto līmeni, un tas apdraud atbilstību PBDNP ieteikumam.

Attiecībā uz dalībvalstīm, uz kurām attiecas SIP preventīvā daļa: Komisijas prognozē 2018. gadam nelielu novirzi no VTM vai no korekcijas virzībā uz to, bet samazinājums attiecībā pret prasībām nebūtu uzskatāma par nozīmīgu novirzi no nepieciešamās korekcijas. Šo dalībvalstu novērtējums liecina, ka tās ievēro parādsaistību samazināšanas etalonrādītāju (uz kurām tas attiecas).

- **Ar neatbilstības risku:** kā liecina Komisijas prognoze 2018. gadam, nav sagaidāms, ka attiecīgais BPP nodrošinās atbilstību SIP noteikumiem.

Attiecībā uz dalībvalstīm, kurām piemēro PBDNP: attiecībā uz 2018. gadu Komisija prognozē, ka netiks sasniegts ne ieteiktais fiskālais stimuls, ne starpposma nominālā budžeta deficīta mērķis, un arī pārmērīgais budžeta deficīts netiks laikus koriģēts.

Attiecībā uz dalībvalstīm, uz kurām attiecas SIP preventīvā daļa: Komisijas prognozē 2018. gadam ir teikts, ka ir sagaidāma nozīmīga novirze no VTM vai nepieciešamās korekcijas virzībā uz to un/vai neatbilstība parādsaistību samazināšanas etalonrādītājam, ja tas ir piemērojams.

Neviena dalībvalsts nav lūgusi papildu elastību attiecībā uz 2018. gadu saskaņā ar “Kopīgi saskaņoto nostāju par Stabilitātes un izaugsmes paktā paredzēto elastīgumu”, ko Padome apstiprināja 2016. gada 12. februārī. Jāatgādina, ka 2017. gadā Padome piešķīra elastību Somijai, Latvijai un Lietuvai, pamatojoties uz strukturālo reformu klauzulu, un Somijai, pamatojoties uz ieguldījumu klauzulu. Somija ir piešķirta elastība, ņemot vērā būtisku strukturālo reformu īstenošanu, kas atstāj pozitīvu ietekmi uz publisko finanšu ilgtspēju ilgtermiņā un valsts izdevumiem saistībā ar projektiem, ko ES līdzfinansē no Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem. Latvijai ir piešķirta elastība attiecībā uz veselības aprūpes reformu. Lietuva gūst labumu no elastības, ņemot vērā būtiskas strukturālas darba tirgus un pensiju reformas, kas atstāj pozitīvu ietekmi uz publisko finanšu ilgtspēju ilgtermiņā.

Vairākas dalībvalstis minēja ietekmi, ko uz budžetu atstāj bēgļu pieaugošais pieplūdums un papildu drošības pasākumi. Ar Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 1. punktu un 6. panta 3. punktu tiek pieļauts uz laiku novirzīties no korekcijām vidēja termiņa budžeta mērķa sasniegšanai, lai ņemtu vērā šādus papildu izdevumus, ciktāl bēgļu pieplūdums, kā arī drošības apdraudējuma nopietnība ir uzskatāmi par ārkārtas notikumiem, to ietekme uz publiskajām finansēm ir ievērojama, un lai ilgtspēja netiktu apdraudēta. Komisija uzskatīja, ka 2015. un 2016. gadā uz laiku ir iespējama atkāpe no izdevumiem, kas saistīti ar bēgļiem (Beļģija, Itālija, Austrija, Slovēnija un Somija). 2017. gadā Austrijai, Itālijai un Slovēnijai

tika piešķirtas *ex ante* papildu piemaksa izdevumiem, kas saistīti ar bēgļiem. Kaut arī izdevumi, kas saistīti ar bēgļiem, ir minēti arī Itālijas 2018. gada BPP un atbildē²⁴ uz Komisijas lūgumu sniegt paskaidrojumus par Itālijas plānoto fiskālo stimulu, nekāda lūgums pēc papildu elastības nav ticis pausts. Attiecībā uz izdevumiem, kas saistīti ar drošību, elastība 2016. un 2017. gadā tika piešķirta Beļģijai, Itālijai un Austrijai; nekāds lūgums pēc papildu elastības nav ticis pausts 2018. gada BPP. Galīgo novērtējumu, tostarp attiecināmo summu novērtējumu, Komisija veiks, pamatojoties uz novērotajiem datiem, ko 2018. gada pavasarī sniegs iestādes. 2017. gada pavasarī Komisija provizoriski novērtēja, ka Itālija būtu tiesīga uz ietekmi, ko uz budžetu atstāj preventīvs ieguldījumu plāns, lai aizsargātu valsts teritoriju pret seismiskiem riskiem, saskaņā ar ārkārtēju apstākļu klauzulu. Šī ietekme uz budžetu ir apstiprināta 2018. gada BPP. Tomēr piemaksa tiks novērtēta *ex post* 2018. gada pavasarī, pamatojoties uz novērotajiem datiem, ko sniegušas Itālijas iestādes, jo īpaši ņemot vērā ieguldījumu plāna īstenošanas nenoteiktību.

Dažu dalībvalstu (Kipra, Somija, Itālija un Slovēnija) gadījumā starpība starp potenciālo un faktisko produkcijas apjomu 2017. gadam, kas tika aplēsta, izmantojot kopīgi saskaņotu metodiku, šķiet īpaši nenoteikta, kā to norādīja Komisijas ticamības skrīninga instruments. Šādos gadījumos, vērtējot BPP, Komisija sīkāk analizēja aplēses par starpību starp potenciālo un faktisko ražošanas apjomu saskaņā ar “ierobežota vērtējuma” pieeju, reaģējot uz *ECOFIN* padomes 2016. gada aprīlī Amsterdamā notikušajā neformālajā sanāksmē pieprasītajiem metodikas uzlabojumiem. Komisijas pieeja ir tā pati, kas tika īstenota, novērtējot 2017. gada BPP un 2017. gada stabilitātes un konverģences programmas. Lai gan attiecībā uz Kipru un Somiju ticamības instruments liecināja par īpašu nenoteiktību, Komisija pēc visu būtisko faktoru apsvēršanas nesaskatīja pietiekamu pamatojumu atkāpties no aplēsēm, kas veiktas, pamatojoties uz kopīgo metodoloģiju. Attiecībā uz Itāliju “ierobežota vērtējuma” pieejas rezultātā tiku secināts, ka pastāv negatīva starpība starp potenciālo un faktisko ražošanas apjomu, savukārt saskaņā ar aplēsēm, kas veiktas, pamatojoties uz kopīgo metodoloģiju, starpība starp potenciālo un faktisko ražošanas apjomu ir pozitīva. Attiecībā uz Slovēniju tika konstatēts, ka saskaņā ar ticamākām aplēsēm Slovēnija 2018. gadā būs tuvu robežai starp labiem un parastos ekonomikas apstākļiem. Nevienai no abām minētajām dalībvalstīm tas neietekmētu prasības saskaņā ar preventīvo daļu. Tāpēc tas neietekmētu to BPP novērtējumu.

Visbeidzot, Komisija ir provizoriski novērtējusi, cik lielā mērā ir gūti panākumi, īstenojot fiskālās un strukturālās reformas, kas minētas Padomes 2017. gada 11. jūlija ieteikumos. Budžeta plāna projektu novērtējums ir iedalīts piecās vispārīgās kategorijās: panākumu nav, ir ierobežoti panākumi, ir nelieli panākumi, ir būtiski panākumi un situācija pilnībā tiek risināta. Vispusīgs novērtējums par panākumiem, kas gūti, īstenojot konkrētām valstīm adresētos ieteikumus, tiks iekļauts 2018. gada ziņojumos par attiecīgo valsti un saistībā ar 2018. gada konkrētām valstīm adresētajiem ieteikumiem, kurus Padome pieņems 2018. gadā.

1. aile. Ricības brīvības piemērošana 2017. gada rudens fiskālās uzraudzības īstenošanā

Padomes 2017. gada 11. jūlija ieteikumu apsvērumos tika uzsvērtā Komisijas plānotā attieksme pret dalībvalstīm, kurās matrica norāda uz fiskālo korekciju 0,5 % apmērā no IKP vai vairāk. Apsvērumos ir norādīts: “[...] 2018. gada budžeta plāna projekta

²⁴ Vēstule, ko Itālijas ekonomikas un finanšu ministrs 2017. gada 30. oktobrī nosūtīja, atbildot uz Komisijas 2017. gada 27. oktobra vēstuli.

izvērtējumā un sekojošajā 2018. gada budžeta rezultātu izvērtējumā būs pienācīgi jāņem vērā mērķis panākt tādu fiskālo nostāju, kas palīdz gan stiprināt notiekošo atlabšanu, gan nodrošināt [dalībvalsts] publisko finanšu stabilitāti. Šajā kontekstā Padome atzīmē, ka Komisija plāno veikt vispārēju izvērtējumu saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1466/97, jo īpaši ņemot vērā ciklisko situāciju [dalībvalstī].”

Komisija var izmantot zināmu rīcības brīvību, ņemot vērā atkāpes no matricā norādītās fiskālās korekcijas. Atbilstība joprojām ir jāizvērtē saistībā ar matricā balstīto prasību, kā tas norādīts ieteikumos, tomēr Komisijai ir zināma rīcības brīvība, novērtējot tādas dalībvalsts atbilstību SIP, attiecībā uz kuru kvantitatīvie rādītāji ir norādījuši, ka tai (ir risks) ievērojami novirzīties no nepieciešamās korekcijas. Tā dēvētajā *vispārējā izvērtējumā* galu galā varētu secināt, ka procedūra saistībā ar ievērojamām novirzēm nav pamatota pat tad, ja attiecībā uz matricā balstīto prasību tiek pārsniegta ievērojamas novirzes robežvērtība 0,5 % apmērā no IKP. Juridisko pamatu var atrast Padomes Regulas (EK) Nr. 1466/97 6. panta 3. punkta konkrētajos noteikumos, saskaņā ar kuriem vispārējais izvērtējums ir saistīts ar precīziem kvantitatīviem kritērijiem, bet ne tikai ar šiem kritērijiem, lai varētu ņemt vērā citus elementus.

Rīcības brīvība ir iecerēta kā līdzeklis, lai risinātu konkrētu situāciju ekonomikas netipiskas un nepilnīgas atveseļošanās laikā. Kā uzsvērts arī Komisijas 2017. gada rudens prognozē un šā paziņojuma 2. iedaļā, pašreizējā atveseļošanās nostiprinās, bet joprojām ir netipiska un nepilnīga. Konkrētāk, pastāv noturīgs darba tirgus atslābums, pamatinflācija joprojām ir neierasti zema, un lielais tekošā konta pārpalikums, kas pārsniedz tā pamatlīmeni, liecina, ka joprojām saglabājas iekšzemes pieprasījuma trūkums. Visbeidzot, atveseļošanas sekmē ECB īstenotā atbalstošā monetārā politika. Tas ir vēl jo svarīgāk saistībā ar monetāro politiku ceļā uz pakāpenisku normalizāciju.

Strukturēts un vispusīgs novērtējums par ekonomisko rādītāju visaptverošu kopumu ļauj noteikt gadījumus, kad par atbilstošu varētu uzskatīt stimulu, kas ir mazāks par matricā prasīto. Attiecība uz dalībvalstīm, kurām (ir risks) ievērojami novirzīties no matricas prasībām 2018. gadam, vispārējais izvērtējums var ietvert metodisku informāciju par to stabilizācijas un ilgtspējas vajadzībām ar galīgo mērķi sasniegt atbilstīgu fiskālo nostāju dalībvalstu līmenī. Tā pamatā ir strukturēta un sistemātiska ekonomisko rādītāju visaptveroša kopuma analīze, kas paredzēta, lai nodrošinātu prognozējamību un vienlīdzīgu attieksmi starp dalībvalstīm.

Analīze ietver gan ilgtspējas, gan stabilizācijas problēmu novērtējumu. Parāda līmeņu, kā arī īstermiņa un vidēja termiņa ilgtspējas problēmu rūpīga analīze ļauj noteikt, vai dalībvalstī pastāv ilgtspējas problēmas. Vienlaikus ir jānovērtē stabilizācijas vajadzības, ņemot vērā ekonomikas stāvokli ekonomikas ciklā un iespējamo inflācijas spiedienu. Konkrētāk, saskaņā ar kopīgo metodiku aprēķinātās starpības starp potenciālo un faktisko ražošanas apjomu rādītāju papildina ekonomikā pieejamās jaudas alternatīvie pasākumi. Turklāt var ņemt vērā arī inflācijas spiediena rādītājus.

Komisija secināja, ka fiskālo korekciju, kas atkāpjas no noteiktajām prasībām, var uzskatīt par atbilstošu attiecībā uz Itāliju un Slovēniju, ja šis valstis efektīvi nodrošinās šādu fiskālo korekciju 2018. gadā. Analīzēs ņem vērā šādu secīgu argumentāciju.

- Gadījumos, kad apzinātas īstermiņa fiskālās stabilitātes problēmas, rīcības brīvība nav pamatota. Neviena dalībvalsts pašlaik nav šādā situācijā.
- Arī gadījumos, kad tiek uzskatīts, ka dalībvalsts ekonomikas atveseļošanās ir pietiekami stabila, nav nepieciešama rīcības brīvība, kā tas ir Beļģijas, Francijas un Portugāles gadījumā.
- Attiecībā uz dalībvalstīm, kurās atveseļošanās joprojām ir nestabila vai kurās pārāk lieli fiskālie ierobežojumi to varētu apdraudēt, piemēram, Itālijā un Slovēnijā, par atbilstošu var uzskatīt fiskālo korekciju, kas atkāpjas no noteiktās prasības. Tomēr, ja šis dalībvalstis saskaras ar ilgtspējas vajadzībām arī vidējā termiņā un/vai tām parāda attiecība pret IKP pārsniedz 60 %, būtisks nosacījums ir tāds, ka tām būtu jānodrošina efektīva saprātīgas fiskālās korekcijas īstenošana. To varētu aptuveni noteikt kā vismaz pusi no matricā noteiktās prasības. Šāda ierobežojuma paredzēšana atbilst vajadzībai panākt pareizo līdzsvaru starp dalībvalsts stabilizācijas un ilgtspējas vajadzībām. Tomēr ir pilnība jāievēro šī fiskālā korekcija. Ir būtiski efektīvi nodrošināt minimālo fiskālo korekciju, jo īpaši attiecībā uz dalībvalstīm, kas *prima facie* neievēro parāda samazināšanas kritēriju un tāpēc saskaras ar pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanas iespēju.

2.a tabula. Pārskats par Komisijas individuālajiem atzinumiem par budžeta plāna projektiem – dalībvalstis, uz kurām attiecas SIP preventīvā daļa

Dalībvalstis	BPP vispārēja atbilstība SIP		Gūtie panākumi, īstenojot 2017. gada konkrētām valstīm adresēto ieteikumu fiskāli strukturālo daļu
	Vispārīgais secinājums par atbilstību 2018. gadā, balstoties uz Komisijas 2017. gada rudens prognozēm	Atbilstība SIP daļas prasībām 2017. un 2018. gadā	
BE*	Ar neatbilstības risku	2017. gads: risks novirzīties no korekcijas virzībā uz VTM, pamatojoties gan uz 2016., gan uz 2017. gadu, <i>prima facie</i> neatbilstība parādsaistību samazināšanas etalonrādītājam; 2018. gads: risks būtiski novirzīties no korekciju plāna virzībā uz VTM, <i>prima facie</i> neatbilstība parādsaistību samazināšanas etalonrādītājam.	Daži panākumi
DE***	Atbilstīgs	2017. gads: VTM ir pārsniegts; atbilstība parādsaistību samazināšanas etalonrādītājam; 2018. gads: VTM ir pārsniegts; atbilstība parādsaistību samazināšanas etalonrādītājam.	Tikai nelieli panākumi
EE	Visumā atbilstīgs	2017. gads: nav novirzes no korekcijas virzībā uz VTM; 2018. gads: neliela novirze no korekcijas virzībā uz VTM.	Neattiecas.
IE	Visumā atbilstīgs	2017. gads: risks būtiski novirzīties no korekcijas virzībā uz VTM, pamatojoties gan uz 2016., gan uz 2017. gadu, atbilstība pārejas noteikumam par parādu; 2018. gads: risks nedaudz novirzīties no korekcijas virzībā uz VTM, pamatojoties gan uz 2017., gan uz 2018. gadu, atbilstība pārejas noteikumam par parādu.	Daži panākumi
IT**	Ar neatbilstības risku	2017. gads: risks būtiski novirzīties no korekciju plāna virzībā uz VTM, <i>prima facie</i> neatbilstība parādsaistību samazināšanas etalonrādītājam; 2018. gads: risks būtiski novirzīties no korekciju plāna virzībā uz VTM, <i>prima facie</i> neatbilstība parādsaistību samazināšanas etalonrādītājam.	Daži panākumi
CY	Visumā atbilstīgs	2017. gads: risks nedaudz novirzīties no VTM; atbilstība pārejas noteikumam par parādu; 2018. gads: risks nedaudz novirzīties no VTM, atbilstība pārejas noteikumam par parādu.	Daži panākumi
LT	Atbilstīgs	2017. gads: VTM ir pārsniegts; 2018. gads: VTM ir pārsniegts.	Daži panākumi
LV	Atbilstīgs	2017. gads: nav novirzes no korekcijas virzībā uz VTM; 2018. gads: nav novirzes no korekcijas virzībā uz VTM.	Daži panākumi
LU	Atbilstīgs	2017. gads: VTM ir pārsniegts; 2018. gads: VTM ir pārsniegts.	Tikai nelieli panākumi
MT	Visumā atbilstīgs	2017. gads: VTM ir pārsniegts; 2018. gads: risks nedaudz novirzīties no VTM.	Daži panākumi
NL****	Atbilstīgs	2017. gads: VTM ir pārsniegts; 2018. gads: VTM ir pārsniegts.	Daži panākumi
AT***	Ar neatbilstības risku	2017. gads: risks būtiski novirzīties no korekcijas virzībā uz VTM, pamatojoties gan uz 2016., gan uz 2017. gadu, atbilstība parādsaistību samazināšanas etalonrādītājam; 2018. gads: risks būtiski novirzīties no korekcijas	Daži panākumi

		virzībā uz VTM, pamatojoties gan uz 2017., gan uz 2018. gadu, atbilstība parādsaistību samazināšanas etalonrādītājam.	
PT	Ar neatbilstības risku	2017. gads: risks nedaudz novirzīties no korekciju plāna virzībā uz VTM, atbilstība pārejas noteikumam par parādu pieļauto gada noviržu ietvaros; 2018. gads: risks būtiski novirzīties no korekciju plāna virzībā uz VTM, atbilstība pārejas noteikumam par parādu pieļauto gada noviržu ietvaros.	Tikai nelieli panākumi
SK	Visumā atbilstīgs	2017. gads: risks nedaudz novirzīties no korekcijas virzībā uz VTM; 2018. gads: risks nedaudz novirzīties no korekcijas virzībā uz VTM.	Daži panākumi
SI	Ar neatbilstības risku	2017. gads: risks nedaudz novirzīties no korekciju plāna virzībā uz VTM, atbilstība pārejas noteikumam par parādu; 2018. gads: risks būtiski novirzīties no korekciju plāna virzībā uz VTM, atbilstība pārejas noteikumam par parādu.	Daži panākumi
FI*	Atbilstīgs	2017. gads: nav novirzes no korekciju plāna virzībā uz VTM, atbilstība parādsaistību samazināšanas etalonrādītājam; 2018. gads: nav novirzes no korekciju plāna virzībā uz VTM, atbilstība parādsaistību samazināšanas etalonrādītājam.	Daži panākumi

* Komisija 2017. gada 22. maijā izdeva ziņojumu saskaņā ar Līguma 126. panta 3. punktu par konkrēto dalībvalsti. Ziņojumā secināts, ka, novērtējot visus attiecīgos faktorus, būtu jāuzskata, ka parāda kritērijs ir ievērots.

** Komisija 2017. gada 22. februārī publicēja ziņojumu saskaņā ar Līguma 126. panta 3. punktu, kurā tā secināja, ka būtu jāuzskata, ka parāda kritērijs pašlaik nav izpildīts, ja vien līdz 2017. gada aprīlim netiks ticami īstenoti papildu strukturālie pasākumi vismaz 0,2 % no IKP apmērā, kurus valdība ir apņēmusies pieņemt, lai samazinātu novirzi no atbilstības preventīvajai daļai 2017. gadā (un tādējādi arī 2016. gadā). Komisija 2017. gada 22. maijā secināja, ka prasītie papildu konsolidācijas pasākumi 2017. gadam nav īstenoti.

*** BPP, ko iesniegusi pagaidu valdība, balstoties uz BPP, kas izstrādāts saskaņā ar nemainīgas politikas scenāriju

**** BPP, ko iesniegusi aizejošā valdība, ir atjaunināts ar papildinājumu, ko sagatavojusi jaunā valdība.

2.b tabula. Pārskats par Komisijas individuālajiem atzinumiem par budžeta plāna projektiem – dalībvalstis, uz kurām attiecas SIP korektīvā daļa

Dalībvalstis	BPP vispārēja atbilstība SIP		Gūtie panākumi, īstenojot 2017. gada konkrētām valstīm adresēto ieteikumu fiskāli strukturālo daļu
	Vispārīgais secinājums par atbilstību 2018. gadā, balstoties uz Komisijas 2017. gada rudens prognozēm	Atbilstība korektīvās daļas (vai attiecīgā gadījumā – preventīvās daļas) prasībām 2017. un 2018. gadā	
ES	Visumā atbilstīgs	2017. gads: nominālais starpposma mērķis sasniegts, fiskālais stimuls nav īstenots; prognozētais 2018. gada nominālais deficīts ir nedaudz mazāks par 3 %, fiskālais stimuls nav īstenots.	Daži panākumi
FR*	Ar neatbilstības risku	2017. gads: prognozētais nominālais deficīts ir nedaudz mazāks par 3 % no IKP, pamatmērķis un fiskālais stimuls nav īstenots; 2018. gads: risks būtiski novirzīties no korekciju plāna virzībā uz VTM, <i>prima facie</i> neatbilstība pārejas noteikumam par parādu.	Tikai nelieli panākumi

- * Uz Franciju pašlaik attiecas SIP korektīvā daļa, taču pārmērīga deficīta savlaicīgas un ilgtspējīgas korekcijas gadījumā no 2018. gada uz šo valsti varētu attiekties preventīvā daļa.